

Bijlage III

Semigestructureerde interviewleidraad (expert/sleutelfiguur)

Experten

Thema 1: de persoonlijke connectie met de concepten (actief) pluralisme en/of actief burgerschap

1. Wanneer heeft u de concepten (actief) pluralisme en/of actief burgerschap voor het eerst gehoord?
Hoe hebt u, m.a.w., deze leren kennen?
2. Hanteert u deze concepten vaak?
 - Zo ja, hoe vaak, waar precies/ in welke documenten?
 - Zo nee, welke concepten, waarden, woorden, enz., hanteert u wel?

Thema 2: de interpretatie van de concepten (actief) pluralisme en/of actief burgerschap

3. Hoe omschrijft u nu de concepten (actief) pluralisme en/of actief burgerschap?
Hoe werden de concepten (actief) pluralisme en/of actief burgerschap vroeger omschreven?
4. Hoe breed kunnen de concepten (actief) pluralisme en/of actief burgerschap volgens u worden aanzien? Wat valt er wel of niet onder?
 - Kan u voorbeelden aanreiken?
5. Welk nut zou u aan de concepten (actief) pluralisme en/of actief burgerschap kunnen toeschrijven?
Voor wie zijn deze concepten relevant?
 - Kan u voorbeelden aanreiken?
6. In welke mate bracht/brengt men deze concepten in verband met de godsdienstvrijheid?
 - Kan u voorbeelden aanreiken?

Thema 3: de verhouding ten aanzien van andere concepten (andere dan de concepten – actief - pluralisme en/of actief burgerschap)

7. In welke mate kent u andere benamingen voor de concepten (actief) pluralisme en/of actief burgerschap?
 - Kan u voorbeelden aanreiken?
8. Welke andere begrippen, concepten, e.d. kent u nog?
9. In welke context en hoe verhouden de voormelde begrippen, concepten, e.d. zich ten aanzien van de concepten (actief) pluralisme en/of actief burgerschap?
 - Kan u voorbeelden aanreiken?

Thema 4: de oorsprong van de concepten (actief) pluralisme en/of actief burgerschap

10. Waar komen de concepten (actief) pluralisme en/of actief burgerschap volgens u vandaan? Indien van toepassing: welke periode?
11. In welke mate kunnen we stellen dat de concepten (actief) pluralisme en/of actief burgerschap al dan niet 'een op zichzelf staand gegeven' zijn?
 - In welke specifieke context is dit aan bod gekomen? Kan u voorbeelden aanreiken?
 - Is dit eventueel met een bepaalde problematiek verweven? Zo ja, dewelke?
 - Kortom, kan u iets meer vertellen over de reden(en) waarom/manier waarop de concepten (actief) pluralisme en/of actief burgerschap een rol speelden in de toenmalige context? Wat was daarbij het doel? Kan u voorbeelden aanreiken?
 - Indien van toepassing: vragen naar meer uitleg over de oprichting van de 'pluralistische school'.
12. Indien van toepassing: hoe verhoudt zich dat tot de 'UA (Universiteit Antwerpen) case'?
 - Kan u voorbeelden aanreiken?

Thema 5: de evolutie van de concepten (actief) pluralisme en/of actief burgerschap

13. Hoe zijn de concepten (actief) pluralisme en/of actief burgerschap volgens u geëvolueerd doorheen de jaren?
- Welke elementen hebben een invloed op de evolutie van deze concepten (gehad)?
 - Waarom is dat zo, denkt u?
 - Kan u voorbeelden aanreiken?

Thema 6: de rol van invloedrijke interne en externe actoren bij de concepten (actief) pluralisme en/of actief burgerschap met focus op het onderwijs

14. Wat is de rol van de overheid bij de concepten (actief) pluralisme en/of actief burgerschap?
- Kan u voorbeelden aanreiken?
15. Wat is de rol van de directies van scholen bij de concepten (actief) pluralisme en/of actief burgerschap?
- Kan u voorbeelden aanreiken?
16. Wat is de rol van de inrichtende machten van scholen ('netten en koepels') bij de concepten (actief) pluralisme en/of actief?
- Kan u voorbeelden aanreiken?
17. Wat is de rol van de leerkrachten bij de concepten (actief) pluralisme en/of actief burgerschap?
- Kan u voorbeelden aanreiken?
18. Wat is de rol van de leerlingen bij de concepten (actief) pluralisme en/of actief?
- Kan u voorbeelden aanreiken?
19. Wat is de rol van de ouders bij de concepten (actief) pluralisme en/of actief?
- Kan u voorbeelden aanreiken?
20. In welke mate bestaan er concrete handvaten over hoe de concepten (actief) pluralisme en/of actief burgerschap in de praktijk kunnen worden omgezet?
- Kan u voorbeelden aanreiken?

Thema 7: de positieve punten of beperkingen van de concepten (actief) pluralisme en/of actief burgerschap

21. Wat zijn volgens u de 'sterktes, sterke punten' van de concepten (actief) pluralisme en/of actief?
- Kan u voorbeelden aanreiken?
22. Wat zijn volgens u de 'zwaktes, zwakke punten' van de concepten (actief) pluralisme en/of actief?
- Kan u voorbeelden aanreiken?
 - Hoe is volgens u verbetering mogelijk?

Ter afronding: enkele slotvragen

23. Wie kan ik volgens u nog spreken?
24. Kan u mij nog bepaalde documenten, bronnen, e.d. aanraden?
25. In welke mate hebt u opmerkingen na dit interview en/of wenst u nog iets toe te voegen?

Sleutelfiguren

Thema 1: de persoonlijke connectie met de concepten (actief) pluralisme en/of actief burgerschap

1. Wanneer heeft u de concepten actief pluralisme en/of actief burgerschap voor het eerst gehoord? Hoe hebt u, met andere woorden, deze concepten leren kennen?
2. Hanteert u deze concepten vaak?
 - Zo ja, hoe vaak?
 - Zo ja, waar precies/in welke documenten?
 - Zo nee, welke concepten/ woorden hanteert u dan wel?

Thema 2: de oorsprong van de concepten (actief) pluralisme en/of actief burgerschap

3. Weet u waar de concepten zoals actief pluralisme en/of actief burgerschap vandaan komt/vandaan komen?

Thema 3: de interpretatie van de concepten (actief) pluralisme en/of actief burgerschap

4. Hoe omschrijft u de concepten actief pluralisme en actief burgerschap?
5. In welke mate zijn de scholen vrij hoe ze deze concepten concreet invullen?
6. Hoe breed kunnen deze concepten volgens u worden aanzien?
 - Wat valt er wel of niet onder?
 - Gaat dit volgens u over cultuur? Of over godsdienst? Denkt u bij het horen van deze concepten vooral aan Moslims?
 - Doelen deze concepten op het leren 'in' dergelijke diversiteit of 'over' diversiteit? Indien nodig: uitleg vragen.
 - Gelden deze concepten over alle vakken heen?
 - In welke mate worden volgens u deze concepten doorgevoerd binnen het lesmateriaal en het curriculum?
 - Voor wie is dit relevant (lees: geldt het bijvoorbeeld voor leerkrachten en/of leerlingen)?
7. Hoe brengt u deze concepten in verband met godsdienstvrijheid?
 - Indien nodig: kan u het voorgaande concreet maken (bij voorkeur door middel van voorbeelden)?
8. Wat betekenen deze concepten voor de klas- en schoolpraktijk?
 - Bestaan er concrete handvaten over hoe concepten zoals actief pluralisme en actief burgerschap in de praktijk kunnen worden omgezet?
 - In welke mate ligt er een accent op levensbeschouwelijk(e) diversiteitsbeleid/diversiteitsprojecten?
Indien nodig: Kan u het voorgaande concreet maken (bij voorkeur door middel van voorbeelden)?
 - Hoe leert de school de leerlingen respect opbrengen voor elkaars eigenheid?
 - Welke plaats krijgt dialoog?
 - Hoe komt de school met hun leerlingen tot een democratische manier van dialogeren?
 - Hoe goed loopt dit?

Thema 4: de rol van invloedrijke interne en externe actoren bij de concepten (actief) pluralisme en/of actief burgerschap met focus op het onderwijs

9. Wie heeft welke rol? (denk aan de volgende actoren: directie/ de netten/de koepels/leerkrachten/ouders, de onderstaande vragen geven een richting aan deze hoofdvraag)
 - Welke rol speelt de leerkracht bij deze concepten? Worden de lesgevers uitgedaagd om over concepten zoals actief pluralisme en/of actief burgerschap te reflecteren en te spreken? In welke mate wordt er van de leerkracht verwacht om gevoelige thema's om te buigen tot gesprekken,

waarbij iedereen de mening van de ander respecteert? Indien nodig: kan u het voorgaande concreet maken (bij voorkeur door middel van voorbeelden)?

- In welke mate worden de leerlingen betrokken bij de interpretatie van deze concepten? Worden de leerlingen uitgedaagd om over concepten zoals actief pluralisme en/of actief burgerschap te reflecteren en te spreken? In welke mate is reeds nagegaan hoeveel belang de leerlingen hechten aan het contact hebben en het leggen van relaties met medeleerlingen die er een andere levensbeschouwelijke achtergrond op nahouden? In welke mate wordt nagegaan of de leerlingen (zelfs diegenen die van thuisuit een andere levensbeschouwelijke opvoeding kregen) op school vragende partij zijn om over verschillende levensbeschouwingen te leren? Waar ligt het belang om lesinhouden rond levensbeschouwing te verduidelijken, vanuit de ervaringen van kinderen?
- In welke mate worden de ouders betrokken bij de interpretatie van deze concepten? In welke mate hebben bepaalde ouders de behoefte om deel te nemen aan belangrijke beslissingen met betrekking tot levensbeschouwelijke schoolse aangelegenheden? In welke mate hebben ouders een gerechtvaardigde aanspraak in het eisen dat hun kinderen niet aan levensbeschouwelijke overtuigingen moeten worden blootgesteld, behalve aan hun eigen levensbeschouwelijke overtuiging? Indien de ouders worden betrokken, waarom is dat? Indien nodig: Kan u het voorgaande concreet maken (bij voorkeur door middel van voorbeelden)?

Thema 5: de verhouding ten aanzien van andere concepten (andere dan de concepten – actief - pluralisme en/of actief burgerschap)

10. Gebruikt u andere benamingen voor concepten zoals actief pluralisme en/of actief burgerschap binnen het onderwijs?
 - Zo ja, de welke?
11. Welke andere begrippen gebruikt u nog binnen dit veld?
 - Zo ja, de welke?
12. In welke context en hoe verhoud(t)en dit/deze begrip(pen) zich ten aanzien van concepten zoals actief pluralisme/actief burgerschap?

Thema 6: de evolutie van de concepten (actief) pluralisme en/of actief burgerschap

13. In welke mate zijn de concepten actief pluralisme en/of actief burgerschap geëvolueerd doorheen de jaren?
14. Waarom vond deze evolutie plaats?
 - Indien nodig: kan u het voorgaande concreet maken (bij voorkeur door middel van voorbeelden)?

Thema 7: de positieve punten of beperkingen van de concepten (actief) pluralisme en/of actief burgerschap

15. Wat zijn volgens u de ‘sterktes, sterke punten’ van de concepten (actief) pluralisme en/of actief?
 - Kan u voorbeelden aanreiken?
16. Wat zijn volgens u de ‘zwaktes, zwakke punten’ van de concepten (actief) pluralisme en/of actief?
 - Kan u voorbeelden aanreiken?
 - Hoe is volgens u verbetering mogelijk?

Ter afronding: enkele slotvragen

17. Wie kan ik volgens u nog spreken?
18. Kan u mij nog bepaalde documenten, bronnen, e.d. aanraden?
19. In welke mate hebt u opmerkingen na dit interview en/of wenst u nog iets toe te voegen?